

ПРОБЛЕМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ

УДК 658.1 Доц. О.В. Майор, к.е.н. – УкрДЛТУ; ст.викл. Д.Д. Мисак – Українська Академія Друківства

ПРОБЛЕМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ ПІДПРИЄМСТВ

Розглянуто поняття "фінансова стійкість" та фактори, що впливають на забезпечення фінансової стійкості підприємств. Значний практичний інтерес має вирішення питання про кількісні характеристики фінансової стійкості підприємства.

Doc. O.V. Major – USTFWT; D.D. Mysak – UAD

Problems of ensuring financial enterprise stability

Notions, financial stability, and factors influencing ensurance of financial enterprise stability have been considered. The significant practical interest has the decision of a question on the quantitative characteristics of financial soundness of the enterprise.

Перехід економіки України до ринку ставить нові завдання як перед бухгалтерським обліком і фінансовим аналізом, так і підприємством для забезпечення стійкості його фінансів.

Ефективність діяльності підприємства багато в чому залежатиме від того, наскільки швидко й правильно воно орієнтуватиметься у вирі ринкових відносин, наскільки точно й безпомилково вибиратиме собі ділових партнерів. Аналіз фінансового стану набуває при цьому особливої важливості й необхідності.

У ринкових умовах діяльність підприємства становить комплекс взаємопов'язаних господарських процесів, що залежать від численних і різноманітних факторів. Якщо якийсь із них випадає з аналізу фінансової стійкості, то оцінка впливу інших, прийнятих у розрахунок факторів, а також висновки ризикують виявитися спотвореними і не спроможними забезпечити фінансову стійкість.

Як правило, будучи тісно пов'язаними, зазначені фактори нерідко різнонаправлено впливають на результати функціонування підприємства, а значить, і на його фінансову стійкість. Негативна взаємодія одних факторів здатна знизити чи навіть повністю знищити позитивний вплив інших.

Умовою життєздатності підприємства й основою його розвитку в конкурентному ринку є стабільність (стійкість). На неї впливають різні причини – як внутрішні, так і зовнішні: виробництво дешевої продукції та надання послуг, які мають попит; міцне становище підприємства на ринку; високий рівень матеріально-технічної оснащеності виробництва і застосування передових технологій; налагодженість економічних зв'язків із партнерами; ритмічність кругообігу засобів; ефективність господарських і фінансових операцій; незначний ступінь ризику в процесі здійснення виробничої і фінансової діяльності тощо. Таке розмаїття причин, що впливають на діяльність ринкового підприємства, зумовлює різні аспекти його

стійкості, зокрема, загальний, ціновий, фінансовий, а залежно від факторів, що впливають на неї, – внутрішній і зовнішній аспекти.

На нашу думку, внутрішня стійкість підприємства відображає такий стан його трудового потенціалу, матеріально-речової й вартісної (грошової) структур виробництва і таку його динаміку, при якій забезпечуються стабільно високі натурально-речові й фінансові результати функціонування підприємства. В основі досягнення внутрішньої стійкості підприємства лежить своєчасне й гнучке управління внутрішніми і зовнішніми факторами його діяльності.

У свою чергу, зовнішню, щодо суб'єкта господарювання, стійкість необхідно визначати на основі стабільності економічного середовища, в рамках якого здійснюється його операції. Вона досягається відповідним макроекономічним регулюванням ринкової економіки. Можливе й виділення так званої спадкової стійкості, яка визначається наявністю певного запасу міцності, досягнутого підприємством за період його попередньої діяльності, і яка захищає від впливу несприятливих дестабілізуючих факторів.

Очевидно, що загальна стійкість підприємства може бути забезпечена тільки за умови стабільної реалізації (звичайно, своєчасної оплати за поставлену продукцію, надані послуги, виконані роботи) й отримання виторгу, достатнього за обсягом, щоб виконати свої зобов'язання перед бюджетом, розрахуватися з поставальниками, кредиторами, працівниками тощо. Водночас для розвитку підприємства необхідно, щоб після здійснення всіх розрахунків і всіх зобов'язань у нього залишався такий розмір прибутку, який би дав змогу розвивати виробництво й виводити його на конкурентноздатний рівень, здійснювати соціально-культурні програми для своїх працівників, забезпечувати посилення стимулів для їхньої високоєфективної праці. Отже, загальна стійкість підприємства передбачає насамперед такий рух його грошових потоків, який забезпечує постійне перевищення доходів над витратами.

Саме така ситуація виражає зміст фінансової стійкості, яка є головним компонентом (умовою) загальної стійкості підприємства. Фінансова стійкість відображає такий стан його фінансових ресурсів і такий ступінь їхнього використання, при якому підприємство, вільно маневруючи грошовими засобами, здатне забезпечити безперебійний процес виробництва й реалізації продукції, а також затрати на його розширення й оновлення.

Визначення меж фінансової стійкості підприємства має істотне практичне значення і належить до числа найважливіших економічних проблем в умовах переходу до ринку, бо, як нам здається, недостатня фінансова стійкість суб'єктів господарювання в нашій країні багато в чому є причиною неплатежів.

Воднораз ринкове підприємство не влаштовує і надлишкова фінансова стійкість. У цьому разі виникають умови гальмування розвитку, тому що підприємство буде не в змозі скорочувати свої затрати під тиском конкурентів через накопичення надлишкових запасів і резервів і відтягнення, таким чином, капіталу з виробничого процесу.

Очевидно, що для ефективного ринкового господарювання істотне значення має встановлення оптимальної фінансової стійкості з певними параметрами для кожного конкретного підприємства. Ця проблема ні в теоретичному, ні в

практичному аспектах у вітчизняній літературі поки не ставилась, а в літературі ближнього зарубіжжя щодо неї можна зустріти тільки загальні твердження.

Одним з істотних компонентів фінансової стійкості підприємства є наявність у нього фінансових ресурсів, достатніх для розвитку конкурентноздатного виробництва. В свою чергу, самі фінансові ресурси можуть бути в необхідному обсязі сформовані тільки за умови ефективної роботи підприємства, яка зможе забезпечити отримання прибутку. За рахунок прибутку в ринковій економіці підприємство створює фінансову базу як для самофінансування поточної діяльності, так і для здійснення розширеного відтворення. Використовуючи прибуток, підприємство може не тільки погасити свої зобов'язання перед бюджетом, банками та іншими підприємствами й організаціями, а й інвестувати засоби в нове будівництво, реконструкцію чи модернізацію наявного устаткування або заміну його прогресивнішим. При цьому для досягнення і підтримання фінансової стійкості важливий не тільки абсолютний обсяг прибутку, а й його рівень щодо вкладеного капіталу підприємства або затрат, тобто рентабельність. Величина і динаміка рентабельності, з точки зору фінансової стійкості, характеризує ступінь ділової активності підприємства та його фінансове благополуччя.

Значний практичний інтерес має вирішення питання про кількісні характеристики фінансової стійкості підприємства, іншими словами, при яких саме показниках фінансовий стан підприємства можна вважати стійким. Ця проблема ще не стала об'єктом ґрунтовного аналізу. Зустрічається тільки твердження, що фінансовий стан підприємства можна вважати стійким, якщо воно покриває власними оборотними засобами не менше, ніж 50 % фінансових ресурсів, необхідних для здійснення господарської діяльності, ефективно й цілеспрямовано використовує фінансові ресурси, дотримується фінансової, кредитної й розрахункової дисципліни, тобто платоспроможне. У підприємства, що має низький рівень фінансової стійкості, спостерігається спад ділової активності, рентабельності й віддачі наявних активів. Збитковість фінансово-господарської діяльності свідчить про те, що підприємство перебуває під загрозою банкрутства. Однак це не означає, що будь-яке збиткове підприємство негайно збанкрутує. Збитковість може бути тимчасовою, і не виключено, що керівництво й менеджери підприємства знайдуть ефективні рішення й виведуть підприємство з фінансової кризи. Проте і наявність високої фінансової стійкості не гарантує від банкрутства.

Найвища ознака фінансової стійкості підприємства – його здатність функціонувати й розвиватися в умовах внутрішнього і зовнішнього середовища, які істотно змінюються. Для цього підприємство повинно володіти гнучкою структурою фінансових ресурсів і при необхідності мати можливість залучати позичкові засоби, тобто бути кредитоспроможним.

Як відомо, кредитоспроможним є підприємство, що має передумови для отримання кредитних ресурсів і здатне своєчасно повернути отриману позику з виплатою належних процентів за рахунок прибутку та інших фінансових ресурсів.

Кредитоспроможність підприємства тісно пов'язана з його фінансовою стійкістю. Вона характеризується тим, наскільки акуратно (тобто в повному обсязі та у встановлений строк) підприємство розраховується з раніше отриманими кредитами, наскільки проявляється його здатність при необхідності мобілізувати грошові засоби з різних джерел на прийнятних умовах тощо. Однак найістотніше,

чим визначається кредитоспроможність, – це поточний фінансовий стан підприємства, а також прогнозовані перспективи його зміни і в який бік.

Очевидно, що коли у підприємства протягом певного періоду спостерігається тенденція до зниження рентабельності, то падає і його кредитоспроможність. Зміна фінансового стану підприємства в гірший бік у зв'язку зі зниженням рентабельності може зумовити й загрозливіші наслідки в результаті дефіциту грошових засобів – зменшення платоспроможності й ліквідності. Криза готівки, яка при цьому виникає, призводить до того, що підприємство перетворюється в "технічно неплатоспроможне", а це вже у ринкових умовах може розглядатися як перший крок на шляху до банкрутства і слугувати для кредиторів причиною для позовів до арбітражних судів.

Не викликає заперечення, що більший обсяг прибутку і позитивна динаміка рентабельності сприятливо впливають на фінансовий стан підприємства, підвищують його фінансову стійкість. Однак, на нашу думку, зазначене твердження справедливе тільки до певних меж, бо, як правило, вища прибутковість пов'язана і з істотним ризиком. Це означає, що замість отримання більшого доходу підприємство може зазнати значних збитків, а при збереженні такої тенденції – стати неплатоспроможним.

Таким чином, можна стверджувати, що фінансова стійкість – комплексне поняття, яке перебуває під впливом різноманітних фінансово-економічних процесів. Тому її необхідно визначити як такий стан фінансових ресурсів підприємства, результативності їхнього розміщення й використання, при якому забезпечується розвиток виробництва чи інших сфер діяльності на основі зростання прибутку й активів при збереженні платоспроможності й кредитоспроможності.

УДК: 630.676.2

Інж. Н.М. Кисіль – УкрДЛТУ

ФІНАНСУВАННЯ СОЦІАЛЬНОЇ СФЕРИ ПІДПРИЄМСТВ ЛІСОВОЇ ГАЛУЗІ

Соціальна сфера підприємств лісової галузі перебуває у на сьогодні у кризовому стані. Актуальним постає питання фінансування її об'єктів для вирішення проблеми ефективного їх використання. Тому виникає потреба у вивченні не тільки існуючих джерел, а й виявити наслідки такого фінансування.

Eng. N. Kysil – USUFWT

Financing of social sphere of forestry enterprises

Nowadays crises characterizes social sphere of forestry enterprises. That is why the problem of financing such enterprises and there effective use is so actual. If is necessary to study not only existing sources but find out the consequences of such financing.

Забезпеченню загальних умов розвитку та задоволення соціальних потреб працівників лісової галузі сприяє наявність та функціонування невиробничої сфери на цих підприємствах.

В умовах переходу до ринку постає необхідність змінити форми і методи впливу держави на економічні процеси з метою забезпечення соціального і економічного розвитку суспільства. Це вимагає перегляду традиційних форм і мето-